

มาตรการควบคุมการปลูกถ่ายอวัยวะตามความคิดเห็นของแพทย์และนักกฎหมาย

ORGAN TRANSPLANTATION FROM THE PERSPECTIVE OF SURGEONS AND LAWYERS

สมปรารถนา รัตนมณี 4936372 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร) สาขาวิชาเอกบริหารกฎหมายการแพทย์และสาธารณสุข

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: เชนฐ รัชดาพรณาริฎ, ศษ.ค. (ประชากรศึกษา), สุรชาติ ณ หนองคาย,
Psy.D. (Management), วิฑูรย์ อังประพันธ์, Dr.med

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หลักการในการกำหนดมาตรการเพื่อควบคุมการปลูกถ่ายอวัยวะในประเทศไทย โดยการเปรียบเทียบมาตรการควบคุมการปลูกถ่ายอวัยวะในประเทศอื่น การนำอวัยวะออกจากผู้บริจาคที่ยังมีชีวิต จากศพ และแนวทางในการป้องกันการซื้อขายอวัยวะของประเทศไทย กับมาตรการในประเทศ รวมทั้งแนวทางของ WHO และแนวทางจากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกแพทย์จากโรงพยาบาลสมาชิกศูนย์รับบริจาคอวัยวะ สภากาชาดไทยและนักกฎหมายที่เป็นอาจารย์จากมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน จำนวน 13 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของแพทย์และนักกฎหมายมีทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยมีประเด็นที่สำคัญดังนี้ การกำหนดให้ผู้บริจาคและผู้รับบริจาคต้องมีความเกี่ยวข้องกับพันธุกรรม, กรณีที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับพันธุกรรมสามารถบริจาคอวัยวะให้แก่กันได้แต่ต้องขออนุญาตผ่านหน่วยงานกลาง, กรณีการบริจาคระหว่างคู่สมรสทั้งทางนิคินัยและทางพฤตินัย, การกำหนดให้ผู้บริจาคต้องเป็นผู้ใหญ่และต้องบรรลุนิติภาวะ, กรณีกำหนดให้ผู้เยาว์สามารถบริจาคให้แก่พี่น้องเท่านั้นและการกำหนดห้ามนำอวัยวะออกจากเด็ก ยกเว้น ไชกระดูกและเนื้อเยื่ออื่นที่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้, การกำหนดให้แพทย์ต้องอธิบายให้ผู้บริจาคอวัยวะเข้าใจถึงความเสี่ยงที่จะได้รับ และต้องลงนามเป็นลายลักษณ์อักษร, การกำหนดให้ผู้บริจาคควรมีสัทธิตอนการให้ความยินยอมในการบริจาคอวัยวะได้ทุกเมื่อก่อนการทำผ่าตัดปลูกถ่ายอวัยวะ, การกำหนดให้ต้องขอความยินยอมจากทายาทในกรณีผู้ตายให้ความยินยอมในการบริจาคอวัยวะไว้แล้ว, การแก้ปัญหาการขาดแคลนอวัยวะโดยนาระบบ Opting In, Opting Out, Require Request มาใช้, การบัญญัติกฎหมายเพื่อป้องกันการซื้อขายอวัยวะและกฎหมายห้ามการโฆษณา และการทำหนังสือว่าไม่จ่ายไม่รับค่าตอบแทนและการจัดตั้งหน่วยงานกลาง

จากผลการวิจัยพบว่าข้อเสนอแนะคือ รัฐบาลควรมีนโยบายให้การปลูกถ่ายอวัยวะอยู่ภายใต้สิทธิการรักษาขั้นพื้นฐานของประชาชนและหากมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปลูกถ่ายอวัยวะควรนำความคิดเห็นของแพทย์และนักกฎหมายมาประกอบการพิจารณา ผู้บริหารโรงพยาบาลควรมีการตรวจสอบกระบวนการปลูกถ่ายอวัยวะอย่างเคร่งครัด ควรมีการณรงค์การบริจาคอวัยวะให้มากขึ้นและแพทย์สภาควรมีการตรวจสอบการทำหนังสือว่าไม่จ่ายไม่รับค่าตอบแทนอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกันการซื้อขายอวัยวะ

คำสำคัญ: มาตรการควบคุมการปลูกถ่ายอวัยวะ / การปลูกถ่ายอวัยวะ

ORGAN TRANSPLANTATION FROM THE PERSPECTIVE OF SURGEONS AND LAWYERS

SOMPRARTTHANA RATTANAMANEE 4936372 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN MEDICAL AND PUBLIC HEALTH LAW ADMINISTRATION

THESIS ADVISORY COMMITTEE : CHET RATCHADAPANNATHIKUL, Ed. D. (POPULATION EDUCATION), SURACHAT NAKONGKHAI, Psy. D. (MANAGEMENT), VITOON EUNGPRABHANTH, Dr. MED.

ABSTRACT

This qualitative research was aimed to analyze the principles for determining measures controlling organ transplantation in Thailand. This was done by comparing the control measures in regard to organ removal from living donors, and cadaveric donors. A comparison was made of the measures for preventing organ trading in Thailand with that of other countries using data from the World Health Organization. Data were collected from in-depth interviews of physicians from member hospitals of the Organ Donation Center, the Thai Red Cross Society, and the lawyers working as academic teaching staff in 13 government and private universities.

The research results showed that physicians and lawyers both agreed and disagreed with the measures currently used. There were many important issues found. One regulatory issue was that the donor and the recipient must have a hereditary relationship; in the case that the donor and recipient do not have a hereditary relationship, permission must be granted by a transplant organization. In organ donation made between couples, the donor must be legally an adult. A minor can only donate organs to siblings, and organs cannot be removed from a minor except for bone marrow and other tissues that can regrow. A physician must clearly explain the risks that may occur and the donor must sign the informed consent form. A donor can freely cancel the donation consent anytime before undertaking organ transplantation. Consent must be granted by the cadaveric donor's heir in case that the consent has been made before death. The uses of 'opting in', 'opting out', and 'require request' systems have been used to solve the problem regarding the shortage of donated organs for transplantation. The establishments of the Organ Transplant Act for preventing organ trading and the Forbidding Advertisement Act have been called into question. The establishment of a document indicating no monetary compensation for the donation was also an issue, as well as the establishment of a transplant organization.

The recommendations derived from the research findings were: the government should establish an organ transplantation policy based on basic human rights for medical care; in case that the Organ Transplant Act is changed, the opinions of physicians and lawyers should be considered; hospital managers should strictly check the organ transplantation procedures; additional campaigns to promote organ donation should be organized; and in order to prevent organ trading, the Medical Council should strictly check the document indicating no monetary compensation for the organ donation.

KEY WORDS: CONTROL MEASURES FOR ORGAN TRANSPLANTATION / ORGAN TRANSPLANTATION